

Justyna Mrozek

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

e-mail: justynamr@op.pl

Subkultura hipisów z przełomu lat 60-tych i 70-tych a współczesne subkultury *freegan* i *straight edge*

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest omówienie dwóch współczesnych subkultur: *freegan* i *straight edge* poprzez porównanie ich z subkulturą hipisów. Autorka definiuje termin „subkultura”, wyjaśnia zainteresowanie subkulturami wśród młodzieży oraz przedstawia podobieństwa i różnice między tymi ruchami społecznymi w takich aspektach jak: ideologia, preferowana muzyka, stosunek do używek oraz właściwy im wizerunek. Tekst pokazuje, że choć niniejsze ruchy społeczne są od siebie odległe czasowo, to jednak wiele je łączy. Ponadto artykuł podejmuje refleksję nad kondycją dzisiejszej młodzieży.

Słowa kluczowe: hipisi, *straight edge*, *freeganie*, subkultura, młodzież.

Kilka lat temu Witold Wrzesień w swojej książce *Krótką historią młodzieżowej subkulturowości* prognozował zanik subkulturowości. Winą za taki stan rzeczy cytowany autor obarczył kulturę konsumpcyjną, która zawłaszcza wszelkie przejawy buntu, inności i utowarowia (komodyfikuje) je na potrzeby spragnionych oryginalności konsumentów. Zagrożenie dla współczesnych subkultur polski socjolog widział także w tendencjach dzisiejszej młodzieży, by raczej płynąć z prądem dominującej kultury, niż się jej przeciwstawiać. Dzisiejsza młodzież, w opinii Witolda Września, jest raczej skora do tworzenia luźnych zbiorowości o dość powierzchownym charakterze: jednoczy ich głównie konkretny wizerunek i słuchana muzyka. Jednocześnie autor ostrożnie zaznaczał, że subkultury nie wyginą, lecz przetrwają w szczątkowej postaci jako inspiracje, zapożyczenia z poprzednich subkulturowych wcieleni¹.

Celem artykułu jest prezentacja dwóch współczesnych subkultur: *freegan* i *straight edge*, poprzez porównanie ich z „klasyczną” subkulturą hipisów. Przeanalizowany zostanie rodowód, ideologia, wizerunek i preferowany rodzaj muzyki przedstawicieli tych trzech subkultur. Niniejsze zestawienie pozwoli także na podjęcie wcześniej przytoczonej refleksji Witolda Września i określenie, czy i przeciwko czemu buntują się przedstawiciele dzisiejszych subkultur oraz w jakim stopniu są one autonomiczne, innowacyjne wobec tych z przeszłości.

W pierwszej kolejności należałoby zdefiniować termin „subkultura”. Z wielości definicji funkcjonujących w naukach społecznych wyłania się przede wszystkim ujęcie subkultury

¹ W. Wrzesień, *Krótką historią młodzieżowej subkulturowości*, PWN, Warszawa 2013, s. 399–402.

jako grupy społecznej o dość trwałych więziach między członkami², którzy przejawiają negatywny stosunek do kultury dominującej i tworzą wzory kultury alternatywnej, mniej lub bardziej wyraziście manifestując swą inność bądź opozycyjność³. Tadeusz Paleczny zauważa także, że subkultury odznaczają się bezpośrednią, nieformalną i komunikacyjną formą organizacji⁴. W polskim piśmiennictwie funkcjonuje również synonimiczny termin „podkultura”, stopniowo jednak zarzucany z uwagi na swą wartościującą wymowę⁵.

Założycielami i uczestnikami subkultur mogą być ludzie w różnym wieku, jednak najczęściej dotyczą one młodzieży. Za wytłumaczenie takiego stanu rzeczy można przyjąć następujące słowa Lecha Witkowskiego: „Młodzi ludzie chcą być tym wszystkim, czego im się kulturowo odradza”⁶. Okres adolescencji to niezwykle burzliwy etap rozwoju człowieka, podczas którego tworzy on coraz bardziej dojrzałe więzi z rówieśnikami, staje się psychicznie niezależny od rodziców i przejawia zainteresowanie wartościami etycznymi⁷. Na tym etapie rozwoju zadaniem młodego człowieka jest stopniowe uniezależnianie się i uzyskanie odrębnej tożsamości. Tendencjom tym często towarzyszą konflikty z opiekunami, podważanie przez dorastającą jednostkę ich autorytetu i w efekcie osłabienie więzi łączących je z jednostką. Jednocześnie na znaczeniu zyskują grupy rówieśnicze. Jeżeli młody człowiek ma oparcie w rodzinie, normy i wartości przekazane mu w środowisku domowym odporne są na negatywne wzorce, które mogą płynąć od rówieśników. Jednak gdy środowisko rodzinne funkcjonuje wadliwie, nie zaspokajając potrzeb adolescenta, problemy dorastania nasilają się i jedynym środowiskiem, które daje mu akceptację i dobre samopoczucie, staje się grupa rówieśnicza⁸. Józef Kwapiszewski zwraca także uwagę na zależności między sytuacją społeczno-polityczną w kraju a rozwojem subkultur. Gdy łamane są prawa człowieka, zwierzęta traktuje się z okrucieństwem, a środowisko podlega dewastacji, nierzadko to właśnie młodzież jest tą grupą społeczną, która decyduje się zaprotestować. Bunt ten może przybrać formę wycofania się ze społeczeństwa w środowiska subkulturowe, akceptujące kontestację obowiązujących norm społecznych⁹.

Największe nasilenie buntów wśród młodych ludzi miało miejsce w latach 60-tych XX wieku. Fala młodzieżowej kontestacji, funkcjonująca dziś pod nazwą kontrkultury, załaziła wówczas Europę, Stany Zjednoczone, Amerykę Łacińską i Daleki Wschód. Aldona Jawłowska opisuje tamte wydarzenia jako: „[...] zakwestionowanie wszystkiego: kultury, polityki, organizacji społecznej, oczywistych form codziennej egzystencji, norm etycznych, wzorów i standardów zachowania. Calego sensu dotychczasowego istnienia. Tym, co wspólne,

² E. Bielicki, *Determinanty funkcjonowania podkultur przestępczych a proces resocjalizacji*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Bydgoszcz 1980, s. 9.

³ W. Wrzesień, op. cit., s. 56.

⁴ T. Paleczny, *Subkultury czy postsubkultury młodzieżowe. Pomiedzy buntem a odmiennoscia*, Edukrypt.pl, Kraków 2012, s. 12.

⁵ M. Filipiak, *Od subkultury do kultury alternatywnej. Wprowadzenie do subkultur młodzieżowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej, Lublin 1999, s. 16.

⁶ L. Witkowski, *Rozwój i tożsamość w cyklu życia. Studium koncepcji Erika H. Eriksona*, Wit-Graf, Toruń 2000, s. 59.

⁷ M. Jędrzejewski, *Młodzież a subkultury*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999, s. 44, 47.

⁸ P. Piotrowski, *Subkultury młodzieżowe. Aspekty psychospołeczne*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003, s. 25, 28–29.

⁹ J. Kwapiszewski, *Współczesne subkultury młodzieżowe i ich rola w kulturze*, „Słupskie Studia Filozoficzne” 2008, nr 7, s. 129.

spajające ten niejednorodny ruch w pewną całość, jest totalne zwątpienie w racjonalność otaczającej rzeczywistości, połączone z niezachwianą wiarą, iż kształty rzeczywistości nowej tkwią wewnątrz ruchu i wyłonią się same w momencie zniesienia krępujących i sprzecznych z naturą form życia społecznego¹⁰. Kontrkultura lat 60-tych objawiła się pod postacią ruchów obywatelskich, politycznych (Nowa Lewica) oraz subkultury hipisów, która ze względu na swój określony wizerunek stała się jej symbolem¹¹.

Początki dzieci-kwiatów sięgają 1963 roku, gdy wielu młodych ludzi zaczęło osiedlać się w dzielnicy San Francisco – Haight-Ashbury, będącej wcześniej mekką bitników¹². Jednak za oficjalną inaugurację ruchu hipisowskiego uznaje się happening w parku Golden Gate z 14 stycznia 1967 roku pod nazwą Pierwsze Światowe Połączenie Człowieka¹³. Druga połowa lat 60-tych należała do najpomyślniejszych w rozwoju subkultury, która przekroczyła wówczas granice Ameryki, znajdując naśladowców w Australii i niemal całej Europie¹⁴. W historii rozwoju amerykańskiej wersji hipisowskiej subkultury znaczące były trzy festiwale. Pierwszy w Monterey, będący zapowiedzią „lata miłości”, następnie Woodstock z 1969, którego olbrzymi sukces przypadł na kulminacyjny etap rozwoju ruchu i wreszcie, późniejszy o 4 miesiące, przesiąknięty przemocą, festiwal Altamont¹⁵. Ten ostatni, wraz ze zbrodnią dokonaną przez grupę Mansona, położył się cieniem na hipisach i od tego momentu można było zaobserwować słabnącą popularność ruchu.

Straight edge również narodziło się w Stanach Zjednoczonych¹⁶. Początki ruchu wiązały się z 46-sekundową piosenką grupy Minor Threat z 1981, której słowa tak dobrze odzwierciedlały ideologię nowej subkultury, że przyjęła jej tytuł za swoją nazwę¹⁷. Na przełomie lat 80-tych i 90-tych ruch rozprzestrzenił się na Europę i Amerykę Południową i nadal cieszy się popularnością¹⁸.

Pierwszą wspólną cechą trzech subkultur jest pochodzenie, gdyż kolebką *freegan* jest również Ameryka¹⁹. Nazwę, czyli zbitkę słów: *free* – wolny i *vegan* – wegański stworzył w 1994 Keith McHenry, współzałożyciel ruchu Food Not Bombs (Jedzenie zamiast bomb), którego celem jest rozdawanie wegańskich lub wegetariańskich posiłków ubogim²⁰. Na marginesie, w działalność organizacji McHenry'ego chętnie angażują się także *straight edge*'owcy²¹.

¹⁰ A. Jawłowska, *Drogi kontrkultury*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1975, s. 9–11.

¹¹ K. Sipowicz, *Hipisi w PRL-u*, Wydawnictwo Baobab, Warszawa 2008, s. 10.

¹² K. Jankowski, *Hipisi w poszukiwaniu ziemi obiecanej*, Jacek Santorski & Co., Warszawa 2003, s. 60.

¹³ J. W. Wójcik, *Od hipisów do satanistów*, Eureka, Kraków 1992, s. 55–56.

¹⁴ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/hipisi;3911846.html>, dostęp: 7.01.2018 r.

¹⁵ D. Wesson, *Psychedelic Drugs, Hippie Counterculture, Speed and Phenobarbital Treatment Sedative-Hypnotic Dependence: A Journey to the Haight Ashbury in the Sixties*, „Journal of Psychoactive Drugs” 2011, nr 43, s. 154.

¹⁶ A. Biała-Wałęciuk, *Straight Edge – idealna młodzież?* [w:] *Subkultury młodzieżowe wczoraj i dziś*, red. M. Filipiak, Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza, Tyczyn 2001, s. 197.

¹⁷ <https://i-d.vice.com/pl/article/gyqgdq/nowa-trzewo-dlaczego-moda-na-straight-edge-powraca>, dostęp: 7.01.2018 r.

¹⁸ <http://www.wygracnowezycie.pl/2017/01/straight-edge-xs-on-hands-history.html>, dostęp: 7.01.2018 r.

¹⁹ T. Bąk, *Freeganizm jako subkultura i zjawisko nowych wartości w zglobalizowanym świecie*, „Edukacja Humanistyczna” 2014, nr 1, s. 23.

²⁰ <https://rebeccashafer.atavist.com/thrivingbydiving>, dostęp: 7.01.2018 r.

²¹ <http://www.wygracnowezycie.pl/2017/01/straight-edge-xs-on-hands-history.html>, dostęp: 7.01.2018 r.

Subkulturę *freegan* datuje się na lata 80-te. Obecnie subkultura rozpowszechniona jest poza Stanami, przede wszystkim w Europie Zachodniej i Australii²².

Kolejną cechą wspólną dla tych subkultur jest zainteresowanie, jakie wzbudza głównie u młodych ludzi, zwłaszcza z klasy średniej. Popularność wśród młodzieży wyjaśnić można charakterystycznym dlań idealizmem, olbrzymim znaczeniem, jakie przypisuje się wówczas grupie rówieśniczej czy zainteresowaniem wartościami etycznymi. Z kolei ich pochodzenie społeczne może wpływać na większą świadomość, wynikającą z lepszego wykształcenia oraz posiadania dobrego zaplecza finansowego lub możliwości ewentualnego wsparcia ze strony rodziców, dzięki czemu ich członkom łatwiej jest zaangażować się w działania o wolontaryjnym charakterze.

Poruszane w tym artykule subkultury, zresztą jak wszystkie inne, wyrastają z buntu. Hipisi odmawiali służby wojskowej i tym samym udziału w wojnie wietnamskiej, uczestniczenia w machinie społeczeństwa konsumpcji oraz podważali obowiązujące w ówczesnym społeczeństwie amerykańskim wartości, m.in. kult pieniądza, własność prywatną i pęd ku karierze²³. *Straight edge* powstało jako niezgoda na uwiklaną w narkotyki kulturę punk z lat 70-tych²⁴. Z kolei *freeganie* nie zgadzają się na hiperkonsumpcjonizm, dewastację środowiska, kapitalizm i marketing oparty na psychomanipulacji²⁵. Ponadto każda z nich jest bądź była na swój sposób zaangażowana politycznie. Hipisi uczestniczyli m.in. w demonstracjach przeciwko udziałowi Ameryki w konflikcie wietnamskim, a także wspierali prawa człowieka, kobiet i zwierząt. Wartości te, jak również weganizm bądź wegetarianizm, bliskie są także przedstawicielom *freegan*²⁶ i niektórych odłamów *straight edge*²⁷.

Kluczowa różnica między hipisami a *straight edge* dotyczy stosunku do używek. Ideologia członków *straight edge* opiera się bowiem na odrzuceniu wszelkich środków odurzających: alkoholu, papierosów i narkotyków, ale także „jednorazowych” związków opartych na seksie. Ich filozofię można streścić w hasło: „Don't drink, don't smoke, don't fuck”, będącym zaprzeczeniem, sztandarowej dla hipisów, sentencji: „Sex, drugs and rock'n'roll”. Dla *straight edge*owców istotna jest samodyscyplina i samokontrola; pragną odciąć się od wszystkiego, co uzależnia, zanieczyszcza, zabiera im wolność²⁸. Wśród hipisów tymczasem panowało przekonanie, że za pomocą środków psychodelicznych możliwe będzie przeprowadzenie rewolucji, która pozbawi miliony ludzi „falszywej świadomości” i da asumpt do stworzenia „nowego człowieka”²⁹. W imię „wolnej miłości” i zasady „make love, not war” nie stronili także od przygodnych, niezobowiązujących stosunków seksualnych.

Elementem jednoczącym członków *straight edge*, w przeciwieństwie do hipisów, nie jest ani określony sposób ubierania się, ani muzyka, choć większość zainteresowana jest agresywnym, szybkim i prostym w formie *hardcore punkiem*³⁰. Niektórzy z członków

²² F. Edwards, D. Mercer, *Gleaning from gluttony: An Australian youth subculture confronts the ethics of waste*, „Australian Geographer” 2007, nr 38, s. 282.

²³ F. Davis, *Why all of us may be hippies someday*, „Trans-action” 1967, t. 5, s. 12–15.

²⁴ <https://timeline.com/straight-edge-movement-67544e6f8d88>, dostęp: 07.01. 2018 r.

²⁵ T. Bąk, op. cit., s. 24.

²⁶ F. Edwards, *Dumpster Dininig*, „Alternatives Journal” 2006, nr 32, s. 17.

²⁷ A. Biała-Walęciuk, op. cit., s. 198.

²⁸ Ibidem, s. 197–198.

²⁹ B. Tracz, *Hippiesi, kudlacze, chwasty. Hipisi w Polsce w latach 1967–1975*, Katowice–Kraków 2014, s. 87.

³⁰ <http://haenfler.sites.grimmell.edu/subcultures-and-scenes/straight-edge/>, dostęp: 7.01.2018 r.

mają natomiast na sobie symbol sXe lub XXX, co odwołuje się do amerykańskiego zwyczaju rysowania przez bramkarzy w klubach litery X na dłoniach osób nieuprawnionych do spożywania alkoholu³¹. Hipisi odcinali się od społeczeństwa i dążyli do tego, by ich „inność” dostrzegana była na pierwszy rzut oka. Ich styl ubierania się nawiązywał do rdzennych Amerykanów: opaski na głowę, pierścienie, bluzki z frędzlami, mokasynty, pióra, koraliki, warkocze³². Istotne w wizerunku hipisów były długie włosy – symbol wolności, rozumianej zwłaszcza w odniesieniu do estetycznych wymogów społeczeństwa oraz wyraz chęci powrotu do natury³³. Innym obszarem, w którym hipisi mogli zmanifestować swoją odrębność i wyjątkową tożsamość, była muzyka. Najsilniej związany z ruchem dzieci-kwiatów jest rock psychodeliczny, reprezentowany przez takie zespoły muzyczne jak Jefferson Airplane i The Grateful Dead³⁴.

Chociaż freeganie pod względem muzyki i wizerunku również odbiegają od hipisów, to można ich jednak uznać za kontynuatorów antykonsumpcyjnej i proekologicznej myśli dzieci-kwiatów. Freeganie, nie chcąc wpaść w wir zakupów i manię trwonienia pieniędzy, starają się zaspokajać swoje potrzeby w alternatywny sposób, np. wyszukując jedzenie w śmietnikach lub odnawiając stare przedmioty. Swoją wolny czas poświęcają na działalność charytatywną lub wolontariat – produkują ekologiczną żywność, wyszukują opuszczone budynki i przekształcają je w organizacje pozarządowe. Prowadzą tzw. *Free Stores* – sklepy, w których walutą nie jest gotówka, lecz niepotrzebne rzeczy na wymianę³⁵. Ich aktywność przypomina społeczność Diggerów, funkcjonującą w ramach hipisowskiego ruchu. Diggerzy rozdawali jedzenie, a w ramach prowadzonego przez siebie Wolnego Sklepu (*Free Store*) oferowali – bez żadnej zapłaty czy zadawania pytań – ubrania, książki, meble i inne artykuły każdemu, kto był w potrzebie. Na podobnej zasadzie funkcjonowało mieszkanie, w którym, na jedną noc bądź dłużej, mogli zostać świeżo przybyli do miasta lub wywłaszczeni hipisi³⁶. Ponadto obie subkultury promują ideę „Do it Yourself”, zachęcającą do samodzielnego wytwarzania i naprawiania przedmiotów³⁷.

Odwołując się do klasyfikacji subkultur autorstwa Marka Jędrzejewskiego, przedstawione w artykule grupy zaklasyfikować można do subkultur alternatywnych, które nastawione są na doskonalenie osobowości swych członków, podnoszenie ich wiedzy i świadomości oraz ochronę zdrowia i środowiska. Zaliczyć je można także do subkultur buntu społeczno-obywatelskiego, gdyż dążą do realizowania określonego stylu życia i proponują pozytywne przemiany społeczno-kulturowe³⁸.

W artykule przedstawiono dwie spośród współczesnych subkultur, które, wbrew ocenom Witolda Września przytoczonym we wstępie, mają odwagę sprzeciwić się kulturze masowej i propagowanym przez nią postawom – konsumpcji, pogoni za pieniądzem, sięganiu po używki. Choć, jak pokazano, te ruchy społeczne wiele z hipisami łączy, to jednak mogą

³¹ M. Shami, *Straight edge youth* [w:] *Encyclopedia of Activism and Social Justice*, red. K. Herr, G.L. Anderson, SAGE Publications, Thousand Oaks–London–New Delhi, s. 1337.

³² S. Poon, *Love, Peace and Psychodelia: The Role of Symbols in the Sixties Counterculture*, „International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies” 2016, t. 3, s. 159.

³³ P. Willis, *Profane Culture*, Princeton University Press, Princeton 2014, s. 124–125.

³⁴ T. Miller, *The Hippies and American Values*, University of Tennessee Press, Knoxville 2012, s. 44.

³⁵ T. Bąk, op. cit., s. 24.

³⁶ F. Davis, op. cit., s. 10.

³⁷ T. Bąk, op. cit., s. 24.

³⁸ M. Jędrzejewski, op. cit., s. 86–87.

być one rozpatrywane jako nowe jakości w obszarze subkultur. W przypadku przedstawicieli *straight edge* i *freegan* dyskusyjna jest także kwestia powierzchnowości łączących ich relacji, albowiem ani muzyka, ani konkretny wizerunek nie są podstawą ich grupowej tożsamości. Jednocześnie ich przede wszystkim określony światopogląd i negacja dominującego w kulturze stylu życia. Chociaż odnotowano zbieżności między tymi ruchami społecznymi a hipisami, to jednak mogą być one rozpatrywane jako unikaty w obszarze subkultur. Reprezentanci *freegan* i *straight edge*, podobnie jak dzieci-kwiaty 50 lat temu, dostrzegają problemy trapiące społeczeństwo: napędzającą się konsumpcję, rosnącą przepaść między bogatymi i biednymi, uzależnienia i starają się na nie odpowiedzieć. Wygląda jednak na to, że ich rozwiązania są mniej utopijne, a przede wszystkim nie zagrażają zdrowiu i życiu tak jak „narkotyczne podróże”, którym oddawali się hipisi.

Bibliografia

- Bąk T., *Freeganizm jako subkultura i zjawisko nowych wartości w zglobalizowanym świecie*, „Edukacja Humanistyczna” 2014, nr 1.
- Biała-Walęciuk A., *Straight Edge – idealna młodzież?* [w:] *Subkultury młodzieżowe wczoraj i dziś*, red. M. Filipiak, Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza, Tyczyn 2001.
- Bielicki E., *Determinanty funkcjonowania podkultur przestępczych a proces resocjalizacji*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Bydgoszcz 1980.
- Davis F., *Why all of us may be hippies someday*, „Trans-action” 1967, nr 5.
- Edwards F., *Dumpster Dinig*, „Alternatives Journal” 2006, nr 32.
- Edwards F., Mercer D., *Gleaning from gluttony: An Australian youth subculture confronts the ethics of waste*, „Australian Geographer” 2007, nr 38.
- Filipiak M., *Od subkultury do kultury alternatywnej. Wprowadzenie do subkultur młodzieżowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej, Lublin 1999.
- Jankowski K., *Hipisi w poszukiwaniu ziemi obiecanej*, Jacek Santorski & Co., Warszawa 2003.
- Jawłowska A., *Drogi kontrkultury*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1975.
- Jędrzejewski M., *Młodzież a subkultury*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999.
- Kwapiszewski J., *Współczesne subkultury młodzieżowe i ich rola w kulturze*, „Śląskie Studia Filozoficzne” 2008, nr 7.
- Miller T., *The Hippies and American Values*, University of Tennessee Press, Knoxville 2012.
- Palczyński T., *Subkultury czy postsubkultury młodzieżowe. Pomiędzy buntem a odmiernością*, Eduskrypt.pl, Kraków 2012.
- Piotrowski P., *Subkultury młodzieżowe. Aspekty psychospołeczne*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003.
- Poon S., *Love, Peace and Psychodelia: The Role of Symbols in the Sixties Counterculture*, „International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies” 2016, nr 3.
- Shami M., *Straight edge youth* [w:] *Encyclopedia of Activism and Social Justice*, red. K. Herr, G. L. Anderson, SAGE Publications, Thousand Oaks–London–New Delhi 2007.

- Sipowicz K., *Hipisi w PRL-u*, Wydawnictwo Baobab, Warszawa 2008.
- Tracz B., *Hippiesi, kudlacze, chwasty. Hipisi w Polsce w latach 1967–1975*, Libron, Katowice–Kraków 2014.
- Wesson D., *Psychedelic Drugs, Hippie Counterculture, Speed and Phenobarbital Treatment Sedative-Hypnotic Dependence: A Journey to the Haight Ashbury in the Sixties*, „Journal of Psychoactive Drugs” 2011, nr 43.
- Willis P., *Profane Culture*, Princeton University Press, Princeton 2014.
- Witkowski L., *Rozwój i tożsamość w cyklu życia. Studium koncepcji Erika H. Eriksona*, Wit-Graf, Toruń 2000.
- Wójcik J.W., *Od hipisów do satanistów*, Eureka, Kraków 1992.
- Wrzesień W., *Krótką historia młodzieżowej subkulturowości*, PWN, Warszawa 2013.
- <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/hipisi;3911846.html>, dostęp: 7.01.2018 r.
- <http://haenfler.sites.grinnell.edu/subcultures-and-scenes/straight-edge/>, dostęp: 7.01.2018 r.
- <https://i-d.vice.com/pl/article/gyqgdq/nowa-trzewo-dlaczego-moda-na-straight-edge-powraca>, dostęp: 7.01.2018 r.
- <https://timeline.com/straight-edge-movement-67544e6f8d88>, dostęp: 7.01.2018 r.

SUMMARY

Justyna Mrozek

The hippie subculture of 60s and 70s versus modern subcultures of *freegans* and *straight edge*

The aim of this article is to describes two modern subcultures: freegans and the straight edge by comparison to hippie subculture. The author defines the term „subculture”, explains the youth’s interest in subcultures and presents the similarities and differences between the social movements in many aspects, such as ideology, preferred music, attitude to drugs, their image. The text shows that although these subcultures are distant in time, they have a lot in common. Furthermore, the article describes the condition of today’s youth.

Key words: hippies, straight edge, freegans, subculture, youth.

Data wpływu artykułu: 13.06.2018 r.

Data akceptacji artykułu: 10.12.2018 r.